

Jonas Biliūnas

Laimės žiburys

Skaitmeninta iš knygos:
Jonas Biliūnas. Laimės žiburys. Vilnius: Vaga, 1976.

ISBN 978-5-430-05967-5

Kūrinys suskaitmenintas vykdant ES struktūrinių fondų remiamą projektą „Pagrindinio ugdymo pirmojo koncentro (5–8 kl.) mokinių esminių kompetencijų ugdymas“, 2012
<http://mkp.emokykla.lt/ebiblioteka/>

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Ant aukšto stataus kalno pasirodė stebuklingas žiburys. Žibėjo jis kaip žvaigždė, apsiaustas šviesiu ratu iš aukso raidžių. Pamatę tat žmonės ėjo prie kalno, stebėjos į žiburį, bet, negalėdami ant to kalno užlipti, negalėjo išskaityti aukso raidžių. Pagaliau atsirado jaunikaitis, kuris susirinkusiai miniai perskaitė: „Žmonių Laimė“. Pasklido apie tai garsas po visą šalį: visur tik apie tai ir tekalbėjo. Bet niekas negalėjo gerai suprasti ir kitiems išaiškinti, ką tie žodžiai reiškia. Ištisas dienas ir naktis budėjo žmonių minios prie to kalno, vienos nueidamos, kitos ateidamos, ir laukė naujo, dar didesnio stebuklo ar išaiškinimo senojo...

O žiburys ne tik negeso, bet vis labiau žibėjo, aukso raidės vis labiau blizgėjo...

Ir štai vieną naktį atėjo prie tų žmonių žilas senelis ir paklausė jų:

- Ko jūs čia susirinkote ir laukiate?

Atsakė minia:

- Šitai pasirodė ant kalno žiburys su nuostabiu parašu, kurio mes nesuprantame.

- Aš jums išaiškinsiu, - atsakė senelis. - Šitas žiburys - tai jūsų laimė; tas, kuris užlips ant to kalno ir prisilies į tą žiburį, visus žmones padarys laimingus...

Nudžiugo minia ir sujudo kaip jūra. Nors kalnas aukštas ir status buvo, bet pilnos džiaugsmo žmonių akys žiūrėjo į jo viršūnę kaip į saulę, ir daugelis jau rengėsi lipti.

- Palaukit, aš dar nepabaigiau! - sušuko senelis.
- Ne taip lengva, kaip jūs manot, to kalno viršūnė pasiekti: tuos, kurie lips, baidys iš visų pusių bjauriausios šmėklos, rėkaus ir kauks įvairiausiais balsais, šauks ir trauks juos atgal. Ir tie, kurie išsigąs jų, atsigręžę pažiūrės žemyn ar iš neatsargumo paslydės nors kiek, - tuojau pavirs į akmenį. Net ir tie, kurie užlips ilgainiui ant kalno ir prisilytės stebuklingo žiburio, vienam akies mirksny pavirs į akmenį ir tik savo mirtimi atneš jie laimę kitiems... Bet kada taip atsitiks, paliestas žiburys subyrės į nesuskaitomą daugybę žiburėlių, kurie nusileis nuo kalno žemyn, išsisklaidys po jūsų namus ir pirkias, įeis į jūsų protą ir širdis, - ir tada būsite laimingi...

Taip pasakęs senelis pranyko.

Nuliūdo minia, tuos jo žodžius išgirdusi: atsiduso kaip vienas žmogus ir žemai žemai palenkė savo galvas. Jų akyse buvo nebe džiaugsmas, bet nusiiminimas; nebe artinos jie dabar prie kalno, bet nuo jo pradėjo tolintis... Niekas savo gyvasties nenorėjo aukoti. Ir ne tik savo gyvasties nenorėjo aukoti: dar

ir vieni kitus nuo to atkalbinėjo. Tėvai gailėjo savo vaikų, merginos – savo jaunikaičių, vaikinai – savo mylimųjų, seserys – brolių: vieni saugojo kitus, drebėjo dėl vienas kito.

Bet atsirado drąsuolių. Nedaug tokių buvo, tačiau jų skaičius vis augo. Slapta vienas nuo kito sūnūs ir dukterys bėgo iš tėvų namų, labai retai jų laiminami, dažnai keikiami ir visados apverkiami; įsimylėjusieji jaunikaičiai ir merginos skyrėsi, vieni kitiems iškalbinėdami – ir tik kurie ne kurie iš jųėjo stipriai rankas sunėrę... Oėjo šitie visi drąsuoliai prie kalno aukotų savo gyvybės už žmonių laimę, užsimiršdami patys save, savo mylimuosius...

Sunkus, erškėčiais išklotas buvo jų kelias. Gana buvo mažiausio neatsargumo, ir nelaimingieji slydo nuo stataus kalno žemyn ir virto į akmenis. O visokios šmėklos, tarsi pragaro dvasios, lakstė aplinkui baisiausių nebūtų žvėrių pavidalu, gąsdino iš visų pusių, kaukė vilkais, cypė gyvatėmis, lojo šunimis. Nuo įvairių balsų ir baisybių sukos drąsuoliams galvos, vargo kūnas, ir nusilpę jie krito žemyn, pavirsdami į akmenis.

Bet kritusiųjų vietonėjo irėjo naujos drąsuolių minios ir lipo ant kalno. Visą kalno apačią apsiaupė aukšta akmenų siena: tai buvo žuvusiųjų kūnai.

Šalies gyventojai tolinosi dabar nuo to kalno kaip nuo baisiausios ligos ar maro. O tie, kuriems tenai pražuvo brangūs asmenys – tėvams vaikai, merginoms jaunikaičiai, vaikinams jų mylimosios – draskydami ant savo galvų plaukus ir liedami ašaras, skendo nelaimėse ir keikė tą žiburį... Kalnas pavirto į baisiausią nelaimių ir prakeikimų vietą.

Bet nesuturėjo tat naujų drąsuolių minių nuo aukų ir pasišventimo. Žuvusiųjų draugų dvasia gimdė jų širdyse neapsakomą stebuklingą galią: jie ėjo ant to kalno neužsileisdami paskui vienas kitą.

Iš pavirtusių į akmenis žmonių kūnų aplink senąjį kalną pasidarė kitas kalnas, kurio viršūnė kaskart vis labiau ir labiau artinosi prie žiburio. Paskesnioms drąsuolių minioms vis lengviau buvo lipti... Bet ne vieni jau metai aukų ir pasišventimo praėjo, tačiau dar nė vienas iš lipančiųjų nepasiekė kalno viršūnės, nepasilytėjo stebuklingojo žiburio. Šalies gyventojai tai svajotojais ir bepročiais juos vadino, tai gailėdamiesi jų verkė; nemaža ir tokių buvo, kurie iš jų tik juokės ir tyčiojos, ir džiaugės, kad jie žūsta.

Bet štai vieną gražią pavasario dieną nesuskaitoma drąsuolių minia – jaunikaičių ir merginų, vaikų ir suaugusių vyrų, išblyškusių ir nuvargusių – vėl priėjo kalno. Visų tų žmonių akyse švietė viltis ir

drąsa, meilė ir pasišventimas. Suriko visi galingu balsu ir kaip sukilusios jūrų bangos puolė prie kalno. Iš visų pusių šmėklų baidomi ir persekiojami, lipo ir lipo jie aukštyn, visą kelią išklodami naujais savo draugų suakmenėjusiais kūnais. Juo aukštyn, juo retyn ėjo jų skaičius. Šitai tik saujelė beliko. Bet jau visai visai netoli viršūnės. Nebegirdėjo jie šmėklų kaukimo, nebematė jų bjaurių veidų; jų blizgančios akys įbestos buvo į žiburį ir negalėjo nuo jo atsitraukti: juk tat buvo jų vargingos kelionės galas, tat žmonių laimė jų akyse stovėjo...

Dar du trys draugai krito, ir likusieji pasiekė viršūnę... Sušuko linksmu galingu pergalėjimo balsu ir visi kaip vienas nutvėrė savo rankomis žiburį. Visi vienam akies mirksny pavirto į akmenis...

Ir rados stebuklas! Visos šmėklos pražuvo, o paliestas žiburys subyrėjo į nesuskaitomą daugybę žiburėlių, kurie kaip krintančios iš dangaus žvaigždės nusileido nuo kalno žemyn, nušviesdamos visą šalį. Tos šalies žmonės staiga pajuto savo laukuose, namuose ir pirkiose ypatingą malonią šviesą, savo širdyse ir galvose – neapsakomą ramumą. Akies mirksny sutrupėjo nelaisvės pančiai, išnyko tarp žmonių neapykanta ir visokios skriaudos ir neteisy-

bės; visi pasijuto lygūs ir laimingi, visi gerbė artimą ir žmogaus teises. Atsirado tarp žmonių laimė...

Pamatę save ir kitus taip atsimainiusius, atspėjo žmonės ir tos atmainos priežastį. Atsiminė stebuklingą žiburį ir visi kaip vienas skubinos prie iškeiktojo kalno pažiūrėtų. Bet susirinkusios žmonių minios žiburio jau neberado. Net senojo kalno nebesimatė; visas jis aplinkui, nuo apačios ligi pačiai viršūnei, buvo apsiauptas akmenimis. Visa dabar žmonės suprato ir su pagarba nulenkė savo galvas žemyn: tat buvo jų išganytojų kūnai, kurie patys numirdami jiems atnešė laimę...

Ir nuo tos dienos gyventojai tą keikiamąjį seniau kalną praminė garbės ir laimės vieta: nuo tos dienos jis tapo istoriniu žmonių gyvenimo paminklu. Dabar gyventojai ne tik nuo jo nebebėgo kaip nuo ligos ir maro, bet, eidami pro šalį, su pagarba ir meile lenkė žemyn savo galvas, prisimindami žuvusiuosius šalies išvaduotojus. Iškilmingai šventė kasmet žmonės išvadavimo dieną kaip didžiausią visos šalies šventę. Tą dieną rinkosi jie prie kalno, apsitaisę gražiausiais rūbais. Su žaliais ant galvų vainikais ėjo jaunos merginos; puikiausius žolynus nešėsi rankose gerbiamos moterys; aukštai iškeltos vėliavos plevėsavo tvirtuose jaunikaičių ir vyrų

delnuose; o pirma visų puikiausiais vežimais baltai apsitaisę važiavo nekalti vaikai... Visi buvo linksmi ir laimingi...

Prisiartinę prie kalno ir apsiautę ją aplinkui, dainavo jie laisvės ir laimės dainas, barstė ant kalno žolynus, dėjo vainikus, garbindami žuvusiuosius išvaduotojus. Visą dieną griežė linksma muzika.

Ir tą šventę taisė kas metai: kas metai garbino savo laisvės ir laimės dieną. Pražuvusiųjų drąsuolių vardai buvo užrašyti istorijos knygon aukso raidėmis, o jų gyvenimo ir darbų paskesniųjų žmonių eilės mokė kaip poterių ir katekizmo... Ir visi buvo laimingi...